найкращого їх використання з метою підвищення ефективності роботи підприємства.

Список використаних джерел

1. Фінансові показники підприємств. Електронний ресурс / Держкомстат України. – Режим доступу: / www.ukrstat.gov.ua

---

Шевчук Н.А.
к.т.н., доцент ФММ НТУУ «КПИ»
Гречухин А.С.
студент ФММ НТУУ «КПИ»

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ФИНАНСОВЫХ РЕСУРСОВ НА ПРЕДПРИЯТИИ

В этой статье исследованы и описаны финансовые ресурсы предприятия, что есть очень важным для развития предприятия.

Ключевые слова: финансовые ресурсы, прибыль, финансовые результаты.

Shevchuk N.A., Grechukhin O.S.

USING FINANSOVIH ENTERPRISE RESOURCE

In this article, researched and described the financial resources of the enterprise, there is a very important development for the company.

Keywords: financial resources, earnings, financial results.

Шеховцова І.А.
к.е.н., доцент ФММ НТУУ «КПІ»
Трохименко М.Ю.
студентка ФММ НТУУ «КПІ»

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА РІВЕНЬ ВІДСОТКОВОЇ СТАВКИ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

В статті проаналізовано ряд чинників, які впливають на рівень відсоткової ставки комерційних банків. Визначено як ці чинники впливають на рівень попиту і пропозиції на кредитному ринку,а також на чисельність грошової пропозиції. Авторами проведено аналіз впливу факторів,а також силу впливу чинників на рівень процентної ставки.

Ключові слова: відсоток, відсоткова ставка, цінні папери, кредитно-грошова політика,валютні резерви.

Вступ. Дослідження вчених-економістів з різних частин світу показують, що існує цілий ряд чинників, які впливають на рівень відсоткової ставки. Аналізуючи вплив цих чинників, можна визначити, яку саме облікову політику повинен проводити Національний Банк і як обрана політика може вплинути на попит-пропозицію на грошовому ринку.

Результати дослідження. Позичковий відсоток – плата, яку отримує кредитор від позичальника за користування позиченими грошима. Ставка (або норма) відсотка – це відносний показник ціни банківського кредиту, який відображає відношення суми сплачених відсотків до величини позики. Комерційні банки як незалежні економічні суб'єкти мають право самостійно встановлювати рівень відсоткової ставки за кредитами залежно від попиту та пропозиції на кредитному ринку та рівня облікової ставки НБУ [1]. Як і будь-яка ціна, процентна ставка залежить від попиту та пропозиції. Зміна обсягу грошей впливає на процентну ставку: за даним рівнем цін і випуску продукції збільшення пропозиції грошей знижує процентну ставку, а зменшення пропозиції грошей – підвищує її.

Зміна грошової пропозиції з метою стабілізації сукупного обсягу виробництва, зайнятості і рівня цін, здійснює кредитно- грошова політика. Головне завдання даної політики полягає в тому, щоб призвести до збільшення пропозиції грошей для того, щоб заохотити населення до покупок, а з настанням інфляції – обмежити пропозицію грошей для того, щоб були зменшенні витрати.

Для регуляції пропозицією грошей використовуються [2]:

– операції на відкритому ринку. Центрольний банк використовую в цих цілях купівлю-продаж цінних паперів і залучає до цього процесу комерційні банки і населення. Коли національний банк скуповує облігації, то в комерційних банків збільшується кількість грошей, а тому й резерви, отже комерційні банки можуть надати більшу кількість кредитів, а коли центральний банк продає облігації внутрішнього займу, то їх грошові запаси зменшуються, отже банки не мають можливості надати більшої кількості кредитів.

– зміна резервної норми, що встановлена законом. До зменшення грошової пропозиції призводить збільшення резервної норми, а її зменшення – до збільшення пропозиції на кредитному ринку.

– зміна облікової ставки, тобто наданих центральним банком комерційним банкам відсоткових платежів з наданих позик. Коли комерційні банки отримують рефінансування центрального банку, вони збільшують резерви, а отже збільшується можливість надання кредитів.При падінні облікової ставки зростає зацікавлення комерційних банків в отриманні позик Національного банку.Зростання резервів призводить до збільшення пропозиції грошей. При зростанні облікової ставки попит на отримання позик комерційними банками зменшується, що призводить до зменшення грошової пропозиції.

Політика дешевих грошей – методи збільшення пропозиції грошей.Її основне завдання завдання: пом'якшення безробіття, прискорення повільного зростання, корекції дефіциту платіжного балансу. Політика дешевих грошей знижує міжнародну вартість валюти до рівня, за якого експорт розширюється, а імпорт звужується [3].

Методи обмеження або скорочення пропозиції грошей отримали назву політики дорогих грошей її завдання: знизити витрати і пом'якшити інфляційні тенденції. Ця політика суперечить завданню корекції дефіциту платіжного балансу, зменшення торговельного дефіциту [3].

Існують умови, за яких існує альтернатива між використанням кредитно -грошової політики для того, щоб досягти економічної стабільності всередині країни і встановити рівновагу в міжнародній торгівлі. Операції на відкритому ринку як метод регуляції пропозиції грошей вважаються головним інструментом кредитно -грошової політики.

Сукупний попит на гроші як фактор, який визначає величину відсоткової ставки, включає у себе :

– попит на гроші для угод;

– попит на гроші з боку активів.

Сукупний попит на гроші визначаються трьома головними чинниками [4]:

1. Процентна ставка. За інших рівних умов із зростанням процентної ставки сукупний попит на гроші падає і навпаки.

2. Рівень цін. Якщо рівень цін, тобто виражена в грошовій одиниці країни ціна споживчого кошика товарів і послуг зростає, то домогосподарствам і фірмам потрібно витрачати більше грошей на покупку звичайного набору товарів і послуг і, отже, мати більше грошей.

3. Реальний національний дохід (ВНП). З ростом ВНП збільшується кількість товарів і послуг, які реалізуються. Це призводить до збільшення реального обсягу операцій, що за даним рівнем цін збільшує попит на гроші.

Попит на гроші для операцій прямо пропорційний рівню номінального ВНП, а попит на гроші з боку активів – обернено пропорційний ставці позичкового відсотка.

На рух процентних ставок впливають очікування зміни валютних курсів. У країні із сильною валютою, де очікується ревальвація, процентна ставка може бути нижчою, ніж в інших країнах, щоб забезпечити приплив капіталу. І навпаки, в країні зі слабкою валютою, де очікується девальвація, відсоткова ставка повинна бути вище, щоб не допустити відтоку капіталу і залучити капітал у країну.

У країнах з усталеними валютними курсами і однаковою динамікою інфляції, вільний рух капіталу має тенденцію, яка діє на протязі тривалого часу, вирівнювати рівні процентних ставок. Підвищення процентних ставок викликає приплив валюти. Однак при цьому інвестиції стають дорожче і менш прибутковими. Падає попит на капітал і процентна ставка знижується. Якщо рівень процентної ставки встановлено нижче, ніж в

інших країнах, починається відтік капіталу за кордон. Пропозиція капіталу зменшується, процентна ставка починає підвищуватися [5].

Банківські установи самостійно встановлюють процентні ставки та комісійну винагороду по кредитних операціях. Процес формування вартості кредитних ресурсів банку є багатоетапним і залежить від різних внутрішніх і зовнішніх факторів, які прямо і частково впливають на рівень процентних ставок за кредитами.

Облікова ставка національного банку – це виражена у відсотках плата, яка береться національним банком за рефінансування банківських установ. Облікова ставка є орієнтиром ціни на гроші. Як правило, процентні ставки за кредитами банків встановлюються вище рівня облікової ставки. Однак, якщо банк може залучити дешеві ресурси, то він може встановлювати процентні ставки на низькому рівні. Національний банк України встановлює порядок визначення облікової ставки та інших процентних ставок за своїми операціями. Ставки рефінансування встановлюються НБУ з метою впливу на грошовий оборот та кредитування. Облікова ставка залежить від різних факторів, таких як: характер грошово-кредитної політики центрального банку, процентні ставки на міжнародному ринку позикових капіталів, стан платіжного балансу країни і курс національної валюти [6].

Рівень інфляції має неабиякий вплив на рівень процентних ставок за кредитами банків. Очікуючи зростання темпів інфляції в країні, банківські установи, як правило, підвищують рівень процентних ставок за кредитами.

Пряма залежність простежується також між ризиком і процентними ставками по кредитах. Рівень ризику залежить від таких факторів, як: вид кредиту, термін кредитування, кредитоспроможність позичальника, наявність забезпечення тощо. Зазвичай найбільш ризикованими є незабезпечені (бланкові) кредити, однак ступінь ризику забезпечених кредитів залежить від якості та повноти застави. Чим вище ступінь кредитного ризику, тим більша ймовірність для банку зазнати втрат від неповернення позичальником основного боргу і несплати відсотків по них. Тому, як правило, чим вище ризик неповернення кредитних ресурсів банку, тим вище буде відсоткова ставка по кредиту.

Розмір кредиту обернено пропорційно впливає на рівень процентних ставок за кредитами банків. При цьому, як правило, при наданні масштабних кредитів, процентна ставка буде нижчою. Це пов'язано насамперед з тим, що великі кредити надаються переважно великим платоспроможним клієнтам, які менше схильні до ризику банкрутства, і відносні витрати за такими кредитами можуть бути нижче. Однак при цьому банки повинні враховувати характер кредитної операції і кредитну політику банківської установи.

Попит на банківські кредити має значний вплив на формування процентної ставки за кредитами. Зростання попиту на кредитні ресурси може призвести до зростання процентних ставок. Але в умовах конкуренції банківські установи можуть і не міняти ставки відсотків, що

призведе до залучення більшої кількості клієнтів і завоювання конкурентах переваг.

Якість застави впливає на рівень ставки відсотків за кредитами обернено пропорційно. Це пояснюється тим, що якісне забезпечення по кредиту суттєво впливає на рівень кредитного ризику банку і можливість зазнати втрат від кредитної операції. Якщо якість прийнятого забезпечення по кредиту висока, застава є ліквідною, легко реалізується, вартість забезпечення відповідає розміру кредиту, то за такої кредитної операції може бути встановлена низька процентна ставка. Однак, при цьому слід звертати увагу і на інші критерії, що стосуються кредитної операції, зокрема, фінансовий стан позичальника, оцінка проекту, що кредитується тощо.

Зміст заходів, які кредитуються, пов'язаний з рівнем ризику банку і також впливає на формування процентної ставки, по кредиту. При цьому банку слід правильно оцінити ефективність кредитного проекту і визначити його окупність. Від заходу, на який спрямовуються кредитні ресурси, залежить можливість позичальника повернути позикові кошти. Кредити, які надають на виробництво продукції, на яку є високий попит, можуть коштувати дешевше, ніж кредити на спекулятивні цілі.

Витрати на оформлення кредиту і контроль безпосередньо впливають на рівень відсоткової ставки по кредиту. При цьому чим вище витрати на оформлення кредитної угоди, чим дорожче банку обходиться контроль як за цільовим використанням кредитних коштів, так і за предметом забезпечення, тим вище буде встановлена плата по кредиту. Однак, банківські установи такі витрати можуть не враховувати в процентних ставках, а включати в комісійної винагороди банку.

Ставки банків-конкурентів можуть впливати на зміну рівня процентних ставок за кредитами. Але це залежить, насамперед, від кредитної політики і стратегії діяльності самого банку. Так, якщо банк має намір залучити більшу кількість клієнтів, то ставки відсотків встановлюються на низькому рівні. У разі ж проведення банком політики з отримання високих прибутків, то він може встановлювати більш високі процентні ставки за кредитами порівняно з іншими кредиторами. Однак, банку забороняється встановлювати процентні ставки та комісійні винагороди на рівні нижче собівартості банківських послуг у цьому банку. Надання безпроцентних кредитів також забороняється, за винятком випадків, передбачених законодавством.

Характер взаємовідносин між банком і клієнтом також впливає на ставку відсотка по кредиту. Якщо позичальник – клієнт, який довгий час співпрацює з банком, має відкриті в ньому рахунки, банк добре знає його фінансові можливостіі довіряє йому, то процентна ставка за таким кредитом може бути встановлена на низькому рівні.

Норма прибутку від інших активних операцій може бути орієнтиром щодо встановлення процентних ставок на кредитні продукти банківської установи. Кредитні операції вважаються найбільш поширеними і найбільш

дохідними в діяльності банків. Тому, у разі, якщо інші активні банківські операції (наприклад, інвестиційні) приносять більший дохід, ніж кредитні, то банківська установа може переглянути власну відсоткову політику і підвищити рівень процентних ставок за кредитами.

Кредитним договором також має бути передбачено, що у разі зміни вартості кредитних ресурсів на ринку позичкового капіталу або інших показників, що характеризують кон'юнктуру фінансових ринків, процентна ставка за користування кредитними коштами може бути змінена на вимогу банку. У таких випадках банківська установа має право змінити розмір процентної ставки, попередивши про це письмово позичальника, як правило, не пізніше ніж за 5 днів. У разі незгоди зі зміною розміру процентної ставки позичальник зобов'язаний сповістити про це банк протягом трьох днів з моменту отримання повідомлення банку про зміну процентної ставки, повернути отримані кредитні ресурси та сплатити всі відсотки за діючою ставкою до настання терміну набуття чинності нової процентної ставки, зазначеної в повідомленні банку. При неповідомленні позичальником банку про свою незгоду зі зміною розміру процентної ставки протягом трьох днів з моменту отримання відповідного повідомлення новий розмір процентної ставки вважається прийнятим позичальником і набирає чинності з моменту, вказаного в повідомленні [6].

Таким чином, на рівень процентної ставки за кредитами банківських установ впливають різні фактори, у свою чергу обумовлюють коливання процентних ставок у бік підвищення або пониження. Встановлення прийнятної для банку і позичальника процентної ставки буде сприяти зниженню банківського ризику, збільшення рівня прибутковості фінансово-кредитної установи та сприятиме ефективному використанню та реалізації кредитного проекту, що призведе до розвитку діяльності позичальника. Для прикладу наведемо табл. 1, в якій наведено статистичні дані по відсотках комерційних банків, а також облікова ставка НБУ.

Таблиця 1

Показники діяльності банківської системи України (за даними Національного банку України) [7]

	2005	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**
Грошова маса, млн. грн.	32252	45755	64870	95043	125801	194071	261063	396156	515727
Грошова база, млн. грн.	16780	23055	30808	40089	53763	82760	97214	141901	186671
Облікова ставка НБУ (на кінець періоду), %	27	12,5	7	7	9	9,5	8,5	8	12
Процентні ставки банків у національній валюті,%									
за кредитами	40,3	31,9	24,8	20,2	17,9	16,4	15,4	14,4	17,8
за депозитами	13,5	11,2	7,8	7,1	7,8	8,5	7,6	8,2	9,9

Висновки. Виходячи з вищенаведеного, можна зробити висновки, що на рівень процентної ставки за кредитами банківських установ впливають різні фактори, у свою чергу обумовлюють коливання процентних ставок у бік підвищення або пониження.

Встановлення прийнятної для банку і позичальника процентної ставки буде сприяти зниженню банківського ризику, збільшення рівня прибутковості фінансово-кредитної установи та сприятиме ефективному використанню та реалізації кредитного проекту, що призведе до розвитку діяльності позичальника.

Отже, у відкритій економіці рух процентних ставок має певну тенденцію, прагне до міжнародного рівня.

Список використаних джерел

1. Єпіфанов, А.О. Методологічні складові ефективного розвитку банківського сектора економіки України: монографія [Текст] / А.О. Єпіфанов. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2007. – 417 с.

2. 2. Зимовець, В.В. Державна фінансова політика економічного розвитку [Текст] / Владислав Вікторович Зимовец; НАН України; Ін-т екон. та прогнозув. – К., 2010. – 256 с.

3. 3. Деньги, кредит, банки: учебник [Текст]; под ред. О.И. Лаврушина. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 448 с.

4. 4. Грошово-кредитні засоби регулювання економіки [Текст]: монографія / за заг. редакцією д-ра екон. наук Л.В. Кривенко; Л.В. Кривенко, О.М. Дутченко, М.І. Синюченко та ін. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – 210 с.

5. 5. Грошово-кредитна політика в Україні [Текст] / В.С. Стельмах, А.О. Єпіфанов, Н. Гребеняк, В.І. Мітенко; за ред. В.І. Міщенка. – К.: Т-во Знання, КОО, 2000. – 305 с.

6. 6. Романишин В. О., Уманців Ю. М. Центральний банк і грошово-кредитна політика[Текст]: Навч. посібн. / В. О. Романишин, Ю. М. Уманців. – К.: Атіка, 2005. - 480 с.

7. Електронний ресурс: http://www.ukrstat.gov.ua/

Шеховцова И.А.
к.э.н., доцент ФММ НТУУ «КПИ»
Трохименко М.Ю.
студентка ФММ НТУУ «КПИ»

ФАКТОРЫ ВЛИЯНИЯ НА УРОВЕНЬ ПРОЦЕНТНОЙ СТАВКИ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ

В статье проанализирован ряд факторов, влияющих на уровень процентной ставки коммерческих банков. Определено как эти факторы влияют на уровень спроса и предложения на кредитном рынке, а также на численность денежного предложения. Авторами проведен анализ влияния факторов, а также силу влияния факторов на уровень процентной ставки.

Ключевые слова: процент, процентная ставка, ценные бумаги, кредитно-денежная политика, валютные резервы.

Shekhovtsova I.A., Trokhymenko M.Y.

PRESSURE ON INTEREST RATES OF COMMERCIAL BANKS

The paper analyzes a number of factors that affect the interest rates of commercial banks. Determined how these factors influence the level of supply and demand in the credit market, as well as the quantity of money supply. The authors analyzed the influence factors and strength factors influence the level of interest rates.

Keywords: interest, interest rate, securities, monetary policy, foreign exchange reserves.